

SYBILLE BEDFORD

MİRAS

♥
CAN

ROMAN

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
AYŞE GÜL GÜRE

Sybille Bedford
MIRAS

Can Yayınları: 1792
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 714

A Legacy, Sybille Bedford
© Sybille Bedford, 1956
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005
Bu eserin Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti.
aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Kasım 2008

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 978-975-07-1020-9

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Sybille Bedford
MİRAS

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
AYŞE GÜL GÜRE

CAN YAYINLARI

**SYBILLE BEDFORD'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

BATAKLIK KUMU / *anı*
TANRILARI GÖZDESİ / *roman*

Sybille Bedford, 1911 yılında Berlin yakınlarındaki Charlottenburg'da başlayan yaşamını 17 Şubat 2006 günü Londra'da noktalayana dek, bir yandan 20. yüzyıla hemen hemen bütünüyle tanıklık edişi, öte yandan yüzyılın entelektüel çevreleriyle ilişkileri ve bunları yapıtlarına yansıtışıyla “çağımızın bir yazarı” tanımını gerçekten hak ediyor. Soylu bir Alman baba ile bir İtalyan prensesi annenin çocuğu olan Sybille annesiyle babasının ayrılmalarından sonra önce babasıyla Berlin'de, babasının ölümü üzerine de İtalya'da annesinin yanında yaşadı. Orada kendisini yazarlığa yönlendiren Aldous Huxley ile yakın dost oldu. Gerçek soyadı Schoenebeck olan yazar, 1935'te Nazi baskısından kurtulmak için bir İngiliz subayı ile kısa süreli evlilik yaparak Bedford soyadını ve İngiliz pasaportunu aldı. 2. Dünya Savaşı sırasında Amerika'da kalan Bedford, savaş sonrasında Fransa, İtalya, Portekiz'de yaşadıktan sonra 1979'da Londra'ya yerleşti. Romancı kimliğinin yanı sıra, hukuk ve önemli davalar alanında uzmanlaşmış bir gazeteci de olan Bedford, Lady Chatterley, Oswald'ı öldüren Jack Ruby ve Auschwitz Kampı görevlilerinin davalarıyla ilgili incelemeler yazdı. Kraliyet Edebiyat Cemiyeti'nin üyesi olan, Uluslararası PEN'in ikinci başkanlığını yapan ve İngiliz Kraliyet Onur Madalyası ile ödüllendirilen Bedford'ın otobiyografik çalışması *Bataklık Kumu*'nun yanı sıra 50 yıla yayılan yazarlık dönemindeki yapıtlarını şöyle sıralayabiliriz: *Don Otavio'ya Ziyaret: Meksika Gezisi Notları, Adaletin Çeşitli Yüzleri, Tanrıların Gözdesi, Bir Pusula Hatası, Hazlar ve Manzaralar, Aldous Huxley* (biyografi), *Yap-Boz, Elimizden Gelen Bu Kadar*.

Ayşe Gül Güre, 1940 yılında İstanbul'da doğdu. 1961'de Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra Lausanne Hukuk Fakültesi'nde okudu. Amerikan Neşriyatı Bürosu, TATKO gibi şirketlerde idarî sekreter olarak çalıştığı 1969-1980 yılları arasında Marmara Kitapçılık firmasını kurarak “mail-order” yöntemiyle kitap ithalat ve ihracatı da yaptı. İngilizce ve Fransızca bilen çevirmen, 1980 yılından beri Bodrum Türk-bükü'nde yaşıyor.

Evelyn Gendel'e

Önsöz

Bu romanı, 1952 yılının Roma'yı kavuran o sıcak Ağustos ayında kutsal bir görev olarak yazmaya başladım. O yıl kırk yaşına basmıştım ve bu öyküde kuşkusuz beynimin bir köşesinde yıllarca göz ardı edilip kalmış olan şu kutsal görev kavramından çok, son iki yıldır üzerinde çalıştığım bir gezi taslağının Victor Gollancz tarafından basım için kabul edilmesinin ve kendi kendimi artık o gururlandırıcı *métier d'écrivain*¹ kimliğini kazanmış olarak görmemin etkisi vardı. Yazmak ve bir yazar olmak, düşünmeye başladığımdan beri (ki buna çok küçük yaşta başlamıştım) yaşamımdaki en önemli aşkımdı; ama ne yazık ki yeteneğim bana yâr olmamıştı. Yazınsal geçmişimin karnesinde birkaç kendini beğenmiş makalenin yanı sıra; her biri bir öncekinden daha berbat, umut vermeye çalışan birkaç sözcükle birlikte yayınevleri tarafından geri gönderilmiş ve her geri gönderilenin ardından kuşku, üzüntü ve tembellik dolu bir-iki yıl geçirdiğim üç roman yer alıyordu. Onun için yazdıklarımı basılı sayfalarda görecekim (ki gelecek bahara kadar gerçekleşmedi bu) ve bunun bir dönüm noktası olacağı haberini bütün gönül safliğimle karşıladım: GOLLANCZ ACCEPTE LIVRE.² Telgrafta dama tırmanan hoş kokulu sarmaşıklarımı suladığım akşam saatlerinde getirdiler. Dine bağlılıktan değil de alışkanlıkla bir ıstavroz çıkarttıktan sonra *Animal Farm*³ isimli kitaptaki Boxer isimli at gibi yüksek sesle, "Daha da çok çabalayaca-

¹ (Fr.) Yazarlık mesleği. (Ç.N.)

² (Fr.) Gollancz kitabınızı kabul etti. (Ç.N.)

³ (Fr.) Hayvan Çiftliği. Bir çocuk kitabı. (Ç.N.)

ğım,” dedim kendi kendime; telgrafı getiren oğlana bahşisini verdim ve sonunda bir yazardım artık.

Bir yazarın yaptığı iş *yazmaktır*. Benim için çok zor olsa da –ve Tanrı bilir ki benim için çok zordu; hâlâ öyledir ve hep öyle olacaktır– artık kuşku yok; artık *tembellik* yok. İşte böylece...

Bütün bunlara karşın vicdanım o bomboş beyaz kâğıdı daktiloma takmama izin vermeden önce yerine getirmem gereken başka görevler de vardı beni bekleyen. Hepsisi de kâğıda dökülmesi gereken sözcüklerden oluşan görevler – yanıt bekleyen mektuplar, bugüne kadar kaytarıp durduğum işler, Ivy Compton-Burnett’e yazmayı tasarladığım mektubun devasa ağırlığı. Compon-Burnett’in yapıtlarına hayrandım; öylesine hayrandım ki beni onun hakkında istediğim uzunlukta bir makale yazmam için görevlendiren aylık *Partisan Review* isimli New York dergisinin yayıncılarına ondan “bir İngiliz muamması” diye söz etmişim. Bunlar 1947 yılında olmuştu. Yetersizliğin engellemesiyle de isteneni bir türlü yazamamıştım. Aradan geçen şu beş yıldan sonra ise Ivy –Amerika’da bile– bir muamma olmaktan çıkmıştı. Onunla ilgili ne yazarsam yazayım, halkın gözünde ona hiçbir şey kazandırmayacaktı artık. Buna karşın, takdir edilmek herkesin her zaman arzuladığı bir şeydir. Onun için oturup birbirini izleyen o bunaltıcı ağustos günlerinde ona uzun bir mektup yazdım: “Sevgili Bayan Compton-Burnett,” diye başlayıp bana verilen görevi niye yerine getiremediğimi açıklayarak kendisinin o güne dek yayınlanmış yedi –yoksa o sıralar dokuz mu olmuştu?– kitabının her birinin çok titiz ve ayrıntılı bir eleştirisini yapmışım 30 sayfayı bulan o uzun mektubumda. (Anladığım kadarıyla, o mektubumu saklamış. Biyografisini yazanlar mektubumdan alıntılar yapmışlardı.) Artık zaman kaybetme şansım kalmamıştı. Yayıneviyle yaptığım anlaşmadaki ceza maddelerinden biri de, o sıralar çok gereksinimim olmasına karşın, gene de emeğimin karşılığı olarak bir öndelik ödeneceğiyle ilgiliydi. Bir kenara konmuş param yoktu; bana inanan dostlarımla cömertliklerinin dışında hak ettiğim –ya da hak etmediğim– hiçbir gelir kaynağım da; ama bu durum çok uzun sürmeyecekti. Ağustos ortalarında bir gün, üstünde çalıştığım işi tamamladım; koca bir zarfa yerleştirdim; zarfı

gereğince pulladım ve bir gece yürüyüşü yaparak zarfı *Posta Centrale* posta şirketinin sokak kutularından birinin hiçbir şeyi umursamaz gırtlığından içeriye atıverdim. Kitabın kopyasını saklamamıştım. Anlaşmanın kurallarından biri de buydu. İşte artık özgürdüm.

Tüm kararlılığımla yazmak için özgür... Birkaç haftadır gündüzleri hatırı sayılır saatler boyunca taşınabilir Remington marka daktilomun önünde oturuyor, söz sihirbazlığı yapıyor, el çabukluğu-marifet yapar gibi sözcükler üretiyor, sözcükleri seçiyor, daktilo ediyor, bir kez daha düşünüyor, bir kez daha ayarlıyor, bir kez daha daktilo ediyordum. Bir sistem yaratılmıştı böylelikle... bir sonraki adım, bunu sürdürmek: *Başla!*

Dümdüz bir damda yer karoları, toprak saksılar, ipler, çuvallar dolusu toprak ve keçi gübresi kullanarak ellerimle var ettiğim bahçemle uğraşırken; kırlangıç sürülerinin birdenbire gökleri kapladığı günbatımlarını izlerken; elimde günün ilk buz gibi kırmızı Toscana şarabı dolu kadehimle ve başım türlü türlü güzellik ve zafer coşkusuyla dönerek çapaşık Roma sokak ve *piazzette*'lerinde¹ geceleri tek başıma dolaşırken *Brothers and Sisters* ve *Daughters and Sons*² gibi kitaplarla Burnettvari diyalogların içe işleyen acılığı kafamın gerisinde bir yerlerde fokurdayıp durmuştu hep. Şimdi sona ermişti bu. Artık kendi başımaydım.

Ertesi sabah daktilomun başına oturup sonunda bir roman olacağından artık kuşku kalmayan bu romanın ilk paragraflarını yazdım hiç duraksamadan. Uyuyakalmış bir anıdan birdenbire bir romanın dış hatları –ve belki de bir bakış açısı– canlanıvermişti kafamda. Zamanı, ülkeyi ve insanları bulmuştum... Onların kim olduklarını, nerede yaşadıklarını ve neye dönüşeceklerini biliyordum; ne *yapacakları* konusundaysa henüz bir bilgim yoktu. Tünelin diğer ucunda beliren ışık gibi yavaş yavaş, gıdım gıdım açıklığa kavuştu bu. O kadar sık yolumu şaşırıyor, o kadar çok *fausse route* dediğim yanlış yola sapıyordum ki... ama bu söylediklerim daha sonraki zamanlara ait. (Kitabın tamamlanması neredeyse üç yılını aldı.) O sabahsa her şey apaçıkta kafamda:

¹ (İt.) Sokakların açıldığı küçük meydanlar. (Ç.N.)

² Erkek ve Kız Kardeşler. Kızlar ve Oğullar. (Ç.N.)

olayların geçtiği zaman 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarıydı; ülke Almanya'ydı; insanlarsa, kötü talih eseri birbirlerine evlilik yoluyla bağlanmış olan, örf ve alışkanlıkları olsun, benimsedikleri değerler olsun, dinî inançları olsun tümüyle birbirlerinininkilerden farklı kişilerden oluşan bir aileler üçgeniydi. Siyasete olan ilgisizlikleri ya da güttükleri siyasi amaçlar, yaşadıkları bölgeler ve para durumları onları birbirlerinin yabancı yapıyordu. Hiçbiri yaşadıkları zamanı doğru gözlemlemiyor; hepsi de kendilerinin bazılarınca (örneğin şimdi benim yaptığım gibi) orta karar insana uymayan uçuk kaçık, hatta kendi ortamlarında bile çağını şaşırılmış kişiler sayılabileceklerinin bilincine varmadan kendilerini sıradanlığın ölçüsü sayıyorlardı. Ailelerden biri, Kuzey Prusya'nın kendine has davranış biçimleri, amaç ve dürtüleri ve de Protestan düzenbazlıklarının merkezi olan Berlin kentinin Yahudilerinden, ayakları yere basan, hali vakti yerinde bir aileydi. Diğer ikisiyse gerçekleri farklı farklı yorumlayan Katolik özlü güneyden geliyordu: Bunlardan biri, uyurgezer gibi yaşayan ve gözü geçmişe dönük, tarımsal kökenli bir aileydi; diğeryise tüm Avrupa'yı Katolikleştirme düşü gören bir aile. Aslında artık birleşmiş olan Almanya'nın ve onu parmağında oynatanların elinde oyuncak –hatta birer kurban– olmalarına karşın, her iki ailenin ve onları oluşturan kişilerin kendi yaşamlarını bildikleri gibi sürdürebilecekleri konusunda hiçbir kuşkuları yoktu. Bu roman, 1870-1914 yılları arasını kapsar. O yıllarda yapılmasına göz yumulanlar kötü kurgulanmış, acımasız ve –en basit deyimiyse– çok berbat şeylerdi. Üstelik mizah duygusundan tümüyle yoksun olan bir Alman aymazlığı da söz konusuydu. Hemen ardından gelen ve her yeri saran o rezilliğin temelinde yatan biraz da bu muydu acaba? Benim önemsemeden değinip geçtiğim olaylar bir tür miras mı bıraktılar gerilerinde? Onlar konusunda yazmak beni böyle düşünmeye yöneltti. İşte kitabın adı buradan geliyor.

Bazen hangi kaynakları kullandığımı sorarlar bana. Herhangi bir belgeye ya da o tarih dilimi ve o çağ Almanya'sının toplumu hakkında yetişkinlerin bilgisine başvurmadığımı söylemek zorundayım. Aslına bakarsanız, bu konuda hiçbir araştıрма yapmadım.

Almanya'da *doğmuştum* ben, ama o ülkeden çocukken (temelli olarak) önce koşullar dolayısıyla, daha sonra da kendi seçimimle ayrılmış ve (1932 yılında Aldous Huxleylerle birlikte, Hitler iktidara gelmeden hemen önce yaptığımız bir araba turu sırasında yaptığım kısacık bir ziyaret dışında) 1960'lı yıllara kadar bir daha hiç görmediğim o ülkeyle tüm bağlarımı kopartmıştım. Bundan dolayı, bu öyküde yer alan mekânlarla kadınlar ve erkekler hakkında bildiğim ya da bildiğimi sezdiğim şeyler üç-on yaş arası çocukluk devremde gördüğüm ve özellikle de duyduğum ya da kulak misafiri olduğum, çoğunu özümsemişim, aklımda tuttuğum ve yıllarca sonra erişkinlere has bir biçimde yeniden şekillendirdiğim şeylerden kaynaklanıyor. Geri kalanı da uydurma ve öngörü. Romandaki bazı karakterler, özellikle Sarah ve Kont Bernin, kendi yaratıcılığımın eserleri. O kadar ki, çocukken algıladıklarımın çoğu hayal gücünün etkisiyle çoktan bambaşka şeylere dönüştürülmüş; kırsal dekorlar ve hoş anılarla süslü oldukları kadar söylentiler, dokundurmalar, yarı-doğrular, kin güden yalanlarla dile getirilen bir geçmiş damıtılmıştı. Bunların türlü türlü yorumları genellikle hoşnutsuzluk ifadesi, uyarı ya da inkâr olarak ve yaşıma uygunlaştırılmış biçimde doğrudan bana yöneltiliyordu. Bundan fazlasının anlama yetimin üstünde kalacağı farz ediliyordu. Masada da, hepsi de çorba tabağıma eğilmiş zavallı kafacığımın alamayacağı kadar ağır konularda konuşulur dururdu. Bu konudaki bilgi kaynaklarım, farklı farklı yönlerden, annemle babam ve farklı tarzlar yansıtan kardeş çocukları, sofradan geçinen avantacılar, yani bir bakıma kitabımda yarattığım üç ailenin oyuncu kadrosunu oluşturan kişilerdi. Bu da beni sık sık sorulan başka bir soruya getiriyor: Ne kadarı özyaşam öykünüz? Anlattıklarınızdan ne kadarı gerçekten oldu? Bir noktadan bakarsanız, pek çoğu – özel yaşamda ve de kamusal olarak. Gene de benim öyküm bu miras değil. Olanların çoğu benim doğumumdan önce olmuş şeyler. Sanırım beceriksizce kullandığım birinci kişide anlatım tarzım, *Alice Harikalar Diyarında* isimli kitaptaki sırtkan kedi gibi oldu mesleğimin başlangıcında.

Evet, her neyse... biri değişime kapalı ve çevresine duvarlar örülü, diğeri hoş ve havalı olmaya hiç de uzak olmayan

iki ev arasında top gibi paldır küldür bir birine, bir diğere savrulan bendim. Keyif için yaratılmış, yaşamın hep güler yüzlü yanında kalan, yaşamının ilk ve son günlerinde korkular ve olaylar arasına sıkışmış bir adam olduğunu sandığım ya da olduğuna yordduğum bir babam *vardı* tabii. Bunu bilemeyeceğim; ben küçükken öldü çünkü. Başka kuralların ve başka bir ülkenin *rara avis*¹ ürünü sayılabilecekken olamamış, tüm öyküyü ok gibi delip geçen bir anneye de sahiptim: sırları açığa çıkartan, büyüleyici bir katalizör; iyileştirmeye çabalayan, ama yok edip yenilgiyle geri çekilen bir kişilik. Güzellikten, konuşma tarzından, kendi devrinin ahlak anlayışına karşı geldiği kadar kendi ahlak kurallarını da yüreğinde taşıma konusundan yana görünüşte anneme benzese de Caroline'in anneme olan bu benzerliği ancak bir dereceye kadardı. *Bu*, onun da öyküsü değil. Öykünün toplumsal -hadi tarihsel diyelim- yanına gelince, evet, o kötü ruhlu okullar, Prusya Kadet Okulları gerçekten de vardılar; Johannes ve benzeri yüzlercesine hemen her yerde gösterilen kötü davranış tarzı, insan yaratısı karabasanın ancak bir bölümünü kapsar... Ve evet, siyasi bir rezalete dönüşen aile içi bir skandal yaşanmıştır. Birisi vurulmuştu. Eğer kitapta işlediğim bürokratlarla papazlar, asker kökenli salaklarla umacılarım tam anlamıyla çocukluğumdaki karşılaşmalardan esinlenmedilerse, aslına pek de uzak kalmıyorlar. Almanya'nın bir Kayzer'i *vardı* çünkü.

Bu kadar yeter. Kendi kitabımı anlatmak ve eleştirmek bana düşmez. Zaten açıklayıcı önsözler kitap bitirdikten sonra okunmalıdır en iyisi. Benden istenen, kitabı yazarken nerede olduğum, ne yaptığım ve ne düşündüğümle ilgili bir şeyler söylememdi. Kitabı yazdığım yedi yıllık o zaman dilimini Roma'da yaşamış olmam benim için hatırı sayılır bir ayrıcalık ve hiç dinmeyen görsel bir deneyim olmuştu. Panjurları kapalı bir odada, sözcükleri yol yapımına taş taşır gibi dürtükleye dürtükleye çalışırdım sabahları. Oturduğumuz apartman katı, Piazza di Spagna ile Piazza del Popolo arasındaki ara sokakların birinin üst katındaydı; panjurlar açılınca Villa Medici'nin aşı boyalı önyüzü ve epey

¹ (Lat.) Ender bulunan şey; harikulade insan. (Ç.N.)

uzaktaki Pincia Bahçeleri'nin kara suratlı ağaçları görünürdü. Yaz akşamüstlerinde dışarıya çıkmaz, eve kapanıp kitap okurduk; kışları, dama eğik vuran güneş ışığında damdaki bahçemle ilgilenirdim. Sıcak mevsimlerde –yani şansımız varsa nisan ortasından kasıma kadar– eğer akşam yemeğini dostlarla sokakta yemeyeceksek tabakları-çatalları-bıçakları-bardakları doldurduğumuz düz sepetleri ip merdivenden çekerek çıkardığımız damda, gökyüzünün ve yaprakların altında yer içer; mis kokulu karanlıkta müzik dinler, gecenin geç saatlerine kadar düş kurar dururduk... Geriye bakması hoş zamanlar bunlar; ama bilincimde en çok yer eden, en unutulması olanaksız şey, yaptığım o yürüyüşler; saatler ve saatler süren o yürüyüşler; öğle saatlerinin göz kamaştıran güneş ışığında ya da yüreklere heyecan salan geceler boyu yapılan yürü-gör gezileri... Via Sistina, Quattro Fontane, Piazza Navona, Campo di Fiore, Foro Traiano, Tempio di Vesta, Campidoglio, Botteghe Oscure... insana kendini göklere çıkmış gibi hissettiren, insanın tüm o renklerle, tüm o görkemle, tüm o azamet ve karmaşıklıkla, Roma'nın o olağanüstü kargaşasıyla bütünleştiği o yürüyüşler. Yıllar boyu büyülenmiş gibi yaşadım.

Bunlar ve kitabımın içimden sökülüp çıkartılması. Bunlara koşut olarak başka bir öge daha vardı yaşantımda: hoşnut olmadığımı söyleyemeyeceğim, dalgalanması-çalkantısı olmayan, sevgi dolu bir ev hayatı. Dostlarımdan Evelyn –Evelyn Gendel– benim bu yalnızlık nöbetlerimde o da kendi buluşlarının peşinde koşarken, bir yandan da işimi bölmeye kalkanlara engel oluyor; çarşıya-pazara alışverişe gidiyor; yemek pişirme konusunda yamağı oynuyor ve –tıpkı İngiliz Kraliyet Nedimleri gibi– gerektiğinde yüreklendirmek, uyarmak ve akıl vermek için hep iştme sınırında kalıyordu. Hayatının daha sonraki yıllarında yetenekli ve saygın bir yazınsal eleştirmen olan Evelyn New Yorkluydu. O zamanlarsa gençti; hevesliydi; Prusyalı gözüyle bakıp bulmaya çalıştığı ilgi çekici bir Avrupa delisiydi; ama en çok da hayran olunacak bir insanoğlu; tümüyle iyilik, iyi niyet ve *gentilezza*¹ dolu bir yaratıktı. Sanırım o yılların sayesinde daha iyi biri oldum ben. *Miras* Evelyn'e ithaf edilmiştir.

¹ (İt.) Sevecenlik. (Ç.N.)

1950'li yıllar mutlu olmak için –ben mutluydum– uygun-
suz kabul edilebilir, çünkü pek çoğumuz için o yıllar kötü
önsezilerin ve korkuların yıllarıydı: Atom Bombası, Soğuk
Savaş, gerçekten de yaşanan savaşlar. Diğerleri içinse ferah-
lamanın ve azat edilmenin, bir önceki devrin akıl almaz
yılginlığından kurtulmanın ve günahlardan arınıp üzüntü-
den uzaklaşmanın zamanı gelmişti. Avrupa'nın umulandan
fazlası hayatta kalmış, yeniden yaşamaya başlamıştı bile. Bu
da –hiç olmazsa şimdilik– özgürlük demektir. Şimdi artık asla
unutulamayacak olduğunu bildiğimiz şeyleri duyumsamaya
boş verirdik bazı bazı: Çoğu gün yeniden kaygısız olabiliyor-
duk o günlerde.

Gulyabani gibi üzerime çöken yakın gelecekte hayatımı
kazanmam hepten olasılıkdışı görünmesine karşın, o zaman-
lar para konusunda tümüyle kaygısız –hatta gözü kara– dav-
raniyordum. Düzensizliklerle dolu yaşantımın bir evresinde,
son hesap ettiğimde 50 yılı aşkın bir süredir dostum olan
Allanah Harper gelirinin bir bölümünü –üç yıllığına– bana
ayırıyordu tam da o sıralarda. Asla unutulmaması gereken
bir cömertlikti bu. Bunu şimdi burada açıklamaktan kıvanç
duyuyorum. Allanah para içinde yüzen biri değildi ve bana
yolladığı para cebinde kocaman bir delik açmıştı. Allanah
böyle yaparak basılan ilk kitabımı yazmama gerekli zamanı
ve kafa dinginliğini sağlamış oldu bana. (Meksika'da geçen
*A Visit to Don Otavio*¹ isimli kitap.) O kitap yayınlanmak
üzere kabul edilip ben bu elimdekine başladığım sırada, üç
yıl çoktan gelip geçmişti; ama ben sağduyulu davranıp basit
ama o devirde İtalya'da az parayla oldukça iyi sayılabilecek
bir hayat sürerek elimdeki parayı gıdım gıdım kullanıp art-
tırmıştım. Kiram aksatmadan ödeniyordu. Sonunda param
tükendiği zaman, *Don Otavio* yayınlanmış ve beni şaşırtarak
iyi eleştiri almıştı; hem de çok iyi eleştiriler diyebilirim. İs-
mimi bir kitabın üstünde görmenin ötesinde pek bir şey
umut etmemiştim ben aslında. O günlerde sözü çok geçen bir
ahbabım –Martha Gellhorn– beni uyarılmış ve kitabım olur da
ilgi çekecek olursa bile kısa sürede kaderine terk edilmesinin
daha büyük bir olasılık olduğuna işaret etmişti. (Martha'nın

¹ Don Otavio'yu Ziyaret. (Ç.N.)

yayıncılığı hor gören bir yaklaşımı vardı.) Ağır işleyen İtalyan postası kapıma içleri Raymond Mortimer ve *The Times* gibilerinin beğenisini belgeleyen gazete kupürleriyle dolu kalın zarflar bırakmaya başladığında bu sonuçtan mutluluk duyduğum kadar gözlerime de inanmamıştım. Bütün bunlara karşın *Otavio* iyi satmamıştı. Anımsadığım kadarıyla beyaz zemin üstüne basılmış bir kaktüs resmi olan itici bir kapağı vardı kitabın; içi de aklınıza gelebilecek her dilden yazım hatalarıyla doluydu. (O zamanlar bugünkü kadar canla başla peşinde koşulmayan pazarlama sanatına başvurmaksa ne benim ne de Bay Gollancz'ın aklına geldi kitabımla ilgili olarak.) Bir süreliğine küçük miktarlarda telif hakkı çekleri gelmeyi sürdürdü ve bizi bir süre geçindirdi, ama yazmaya çalıştığım kitap aylar –hatta yıllar– boyu ilerlemeye direndi durdu. Akıllı davranıp durumumuzun kırılğanlığına dayanmayı başardım. O sıralar nasıl yaptık da işleri sürdürdük, şimdi anımsayamıyorum. Bir keresinde bir Amerikan dergisine Choucroute Garnie, Boeuf à la Bourguignonne, Casoulet gibi yerel Fransız yemeklerinin tariflerinden oluşan bir dizi satmayı bile başardık. Evelyn yazıları yazıyor; bense o zamanlar bu hassas tarifler için gerekli bir fırınımız bile olmamasından dolayı profesyonelliğe hiç uymayacak şekilde ağızımı bozarak söylene söylene yemeklerin pişirilmesini üstleniyordum. Yüzümüze gözümüze bulaştırmadan atlattık bu vartayı da. Elizabeth David ve Julia Child devrinin hemen öncesiydi çünkü. Dergi bize bu dizi için çok da iyi para ödedi. (Aslına bakarsanız o tariflerin hepsini birkaç kez pişirmiştim.) Aştığımız başka zor zamanlar, yardımımıza koşan başka dostlar da oldu... Bir keresinde Martha Gellhorn tüm hassasiyetiyle, kimse aklına sokmadan, kimse istemeden, kendisinden her şey beklenebilecek melek gibi bir kadın olan annesinin yolladığını iddia ettiği 200 dolar borç vermişti bize. Martha'nın tüm eski eşleri, eski kaynanalarına hayranlıklarını hâlâ sürdürüyorlar.

Miras baştan sona Roma'da yaşadığım o coşku dolu günlerde yazılmadı tabii. Her yıl yılın bir bölümünü diğer sevgilimde –Fransa'da– geçiriyordum. Tatillerdeyse yanımda başka bir Amerikalı arkadaşım olurdu: Esther Murphy

Arthur. Thomas Jefferson ruhunun çok etkileyici somut bir örneği, güzel konuşma ve her konuda sınırsız bilgi edinme sanatının kaynağı olan, tuhafıkları ve alışılmışın dışındalığı aslında kırılğan ve duyarlı yaradılışını maskeleyen biriydi Esther. Yaptığım o uzun Meksika gezisinde kendisinden “E” diye söz ettiğim gönülsüz yol arkadaşım, sohbetlerimde alaya alınan kişi oydu. Üvey kız kardeşimin de lükse ve gösterişe olan düşkünlüğü yüzünden bir ev kiraladığı 6. Arrondissement’daki¹ rue Git-le Coeur Sokağı’nda otururdu Esther. Kız kardeşim Radyo Lüksemburg bağımlısı gibi yaşadığından, ilk fırsatta kaçıp sığındığım çatı katında yazardım yazılarımı. Bol bol gezip tozarak eğlenceli günler geçiriyorduk Paris’te; bundan dolayı da sık sık takılıp kalıyordum ve kitap bir türlü ilerlemiyordu. Tünelin diğer ucunda hiçbir ışığı da belirmedeğinden dolayı köprülerde, rıhtımlarda umutsuzluğun gölgesinde uzun kış yürüyüşlerine çıkıyordum. Daha sonraları Akdeniz’den birkaç kilometre içerdeki Provence eyaletinde geçirdiğim bir –hatta bir buçuk– yaz ayı olurdu. Artık tüm yıl orada yaşamaya başlamış olan Allanah’nın yanında kalırdık. Upuzun sabahlardan, tertemiz sulardan, küçük kayıklardan, kayalık koylardan oluşan deniz günleriydi yaşadığımız... Daha sonra, herkesin öğleden sonra uykusuna yattığı saatlerde, bütün ağırlığıyla üstüme çöken yaz sıcağının verdiği güçle –ve gene kapalı panjurlar ardında– yazmaya devam ederdim. İşte bir yıl oradayken –kitaba başladığımın üçüncü yılıydı– kitap en zor çıkmazına girdi. Yarısına yeni varmıştım ki artık hiç ilerleyemez oldum. Romanın kahramanlarından ikisi evlenmiş ve de İspanya’ya yerleşerek mutsuz mu mutsuz bir yaşam sürmeye başlamışlardı. Benimse onları bu durumdan nasıl kurtaracağım konusunda hiçbir fikrim yoktu. Kitap olduğu yere kazık çakmıştı sanki; hiçbir şey olmuyordu. Bir öykü varsa eğer, üstüne bir örtü çekilmişti sanki.

Sonbahar gelip Roma’ya döndüğümde hızla yazmaya başlamıştım. Sözcüklere keskiyle yontar gibi biçim verme işi kendi başına yürüyordu sanki. Bazı zamanlar, sanki sarsıcı hislerin pençesinde kıvrırır gibi yazıyordum: Durup dururken birkaç paragraf anılarımdan değil de kendiliklerinden

¹ (Fr.) Paris’in bölündüğü bölgelerden biri. (Ç.N.)

başlarını kaldırıyor ve ani bir duyumsama ve olanı biteni kavrama seliyle sayfalara dökülüveriyorlardı. Okuyucular bunu fark edebilir miydi? Bilmeyi isterdim doğrusu.

Aralık ayı geldiğinde artık çok yorulmuştum. Daha sonraları Aldous'un ikinci karısı olup Laura Huxley ismini alacak olan Laura Archera işte tam o sırada girdi yaşamıma, içinde barındırdığı büyücüyle birlikte. Aldous'la Maria o yazın başında Roma'ya gelmişlerdi. Maria'nın son gelişi olacaktı bu; Maria çok hastaydı ve -hepimiz bunu bir ölçüde biliyor olsak da- bu konu hiç dile getirilmezdi. Ron Hubbard'ın "doğum öncesinde oluştuğu sanılan ruh hastalıklarında tanı ve tedavi" yöntemini kendine has biçimde California'da uygulayan, gencecik bir İtalyan müzisyeniydi Laura Archera. O da tam o sıralarda Roma'daymış. Huxleyler ondan çok hoşlanıyorlardı ve geniş görüşlü bir insan olan Aldous, Laura'nın sağaltım yöntemlerinden büyülenmiş gibiydi. Bilmem neden, hem Aldous hem de Maria Laura'yla benim tanışmamı çok arzu ettiler. Biz de tanıştık. Aldous'un ilk gördüğünde muzip bir tonlamayla "insanın bilincini bulandıracak kadar renkli" dediği yer karolarıyla kaplı damımda hem de. Kısa süre sonra da kendimi -mecazi anlamda- Laura'nın terapi seanslarında buluverdim. Sonucun ne olduğunu hiçbir zaman tam olarak anlamış değilim. Hayatının o evresinde Aldous'un sınır tanımaz ve iyi niyetli bir manevi güç oluşturduğunu unutmamak gerek. Aldous'un söyledikleri sıradan insana esrarengiz gelse de, bir kere bir şey önerdi mi, istediğine uymamak elde değildir.

Noel yortusu sıralarında Laura Archera yeniden İtalya'ya döndü. İçimden gidip onu görmek geldi ve arabaya atlayıp birkaç saatliğine Floransa'ya gittim. Kim bilir belki de, iki ay sonra ölecek olan Maria'nın başına geleceklerin bilincinde olmanın zorladığı garip ve duygu yüklü bir buluşma, bir tür geleceğe dönük içgüdüsel bir atılım oldu bu. Güneşin batmasıyla birlikte bastıran sise yakalanmamak için erkenden yola çıkarken Laura bana kitabımı bitirmeme yardımcı olacak bir hap vereceğini söyledi. Bir pamuk parçasına sarılmış masmavi, saydam, koskocaman bir haptı bu. İlaç değil, dedi Laura; güçlü bir vitamin. Haftalarca sürermiş etkisi. Onu yavaş yavaş, sakın sakın ve ılık, rahatlatıcı, besleyici bir şeyle içmeliyim.

SYBILLE BEDFORD

MİRAS

ROMAN

Merz'ler, Berlin'in zengin bir Yahudi ailesidir; sevgiyle örülmüş bir ortamda yaşarlar. Felden'ler, Bavyera'nın yüksek tabakasından bir ailedir; müziğe ve antikalara düşkündürler; oğullarından biri sert disipliniyle tanınmış bir askerî okulda akıl sağlığını yitirince, Prusya'nın katı gelenekleriyle çatışma içine girerler. Felden'lerle aile bağıyla akraba olan Bernin'ler, koyu Katolik bir ailedir; yeni Almanya'da güç ve iktidar peşindedirler. I. Dünya Savaşı öncesinde, bu üç ailenin kaderi kaçınılmaz biçimde kesişecek, hem dehşet verici hem de komik olaylar arasında trajik hayatlar yaşanacaktır.

Sybille Bedford'ın, 20. yüzyılın en etkileyici kitaplarından biri sayılan *Miras* adlı tarihsel romanı, hem Prusya'nın toplumsal ve siyasal ortamını ustaca gözler önüne seriyor, hem de olağanüstü nesnellikte karakter portreleri çiziyor.

KAPAK RESMİ: ERNST LUDWIG KIRCHNER

ISBN 978-975-07-1020-9

9 789750 710209

<http://www.canyayinlari.com>